

Dalsslands Miljö
& Energiförbund

Dalsslands miljö- och energikontor

MILJÖ- OCH ENERGISTRATEGISKT ARBETE 2023 FÖR KOMMUNERNA BENGTSFORS, DALSS-ED, FÄRGELANDA OCH MELLERUD

Inledning

Dalslands miljö- och energiförbund har i uppdrag av kommunerna att initiera och samordna det miljö- och energistrategiska arbetet i medlemskommunerna och i förbundet. FN:s hållbarhetsmål Agenda 2030, Hållbarhetskompass Dalsland samt kommunernas lokala mål inom miljö- och energiområdet är vägledande för de aktiviteter som avses genomföras 2023. Förbundet har genomfört dialoger med värdkommunerna i syfte att fånga upp aktiviteter som är angelägna för kommunerna att implementera i det miljö- och energistrategiska arbetet 2023. Denna verksamhetsplan utgör en syntes av redan pågående processer/projekt inom det miljö- och energistrategiska arbetet som behöver fortsätta även 2023 samt de aktiviteter som värdkommunerna ser som angelägna att arbeta med 2023.

Inriktningen av det miljö- och energistrategiska arbetet 2023

Pågående projekt med extern finansiering (t.ex. LOVA, LONA, energi- och klimatrådgivning) och pågående processer i medlemskommunerna (t.ex. målstyrning gentemot de globala hållbarhetsmålen i kommunerna, energisamverkan etc.) och med externa aktörer (t.ex. samverkan kring åtgärdsprogram för Teåkersälven) fortsätter även 2023.

Aktiviteter som lyftes av värdkommunerna under hösten 2021 och som är fortsatt aktuella att arbeta med 2023 är framförallt följande:

- Miljöforum (t.ex. vår- och höst)
- Nya klimatlöften (ingår i energisamverkan kommunerna)
- ÖP och LIS i Färgelanda kommun. LIS i Bengtsfors kommun
- Medverkan i kommunernas DP-processer (Färgelanda och Mellerud)
- Samverkan kring invasiva arter
- Friluftslivsfrågor relaterade till naturvårdsaspekter
- Dagvattenpolicy (Bengtsfors och Mellerud)
- Frågor inom kommunernas VA-planeringsprocesser

Förbundets sätt att möta behovet av kompetens och resurser i det miljö- och energistrategiska arbetet 2023

Förbundets funktioner i form av strategier och inspektörer har olika kompetens som förstärker varandra. Strategier och inspektörer samverkar i stor utsträckning med varandra både i projekt, processer och enskilda ärenden. Allt i syfte att optimera arbetet och nå det bästa resultatet i de aktuella aktiviteterna. Förbundets strategier utgör den huvudsakliga delen av förbundets resurser för det miljö- och energistrategiska arbetet 2023, men vissa delar av resurserna utgörs också av förbundets inspektörer. För nedanstående aktiviteter i det miljö- och energistrategiska arbetet 2023 medverkar inspektörer i en eventuell arbetsgrupp och inspektör/strateg utgör kompetensstöd:

- LIS Bengtsfors
- Avfallsplan Dalsland
- Medverkan i kommunernas DP-processer
- Dagvattenpolicy
- Kommunernas VA-planeringsprocesser

Roller och ansvarsfördelning avseende aktiviteter/insatser

För att tydliggöra roller och därmed ansvar mellan förbundet och kommunerna för de aktuella aktiviteterna har förbundets roll tydliggjorts i tabell 1 nedan. Detta bedöms underlätta det fortsatta arbetet kring resp. insats/aktivitet.

Valet av roll är i många fall logisk till följd av t.ex. kompetens eller mandat kring den aktuella aktiviteten, men styrs också av volymen tillgängliga resurser.

De roller som används i tabell 1 avseende förbundet har följande innebörd:

- **Utförare:** Aktiviteten är tydligt styrd utifrån riktlinjer/regelverk (t.ex. energi- och klimatrådgivning).
- **Processledare:** Leder arbetet med aktiviteten
- **Samordnande:** Har inte mandat att styra aktiviteten i sig, men ska samordna processer i aktiviteten (ett typexempel är samordning av målstyrningen i kommunernas styrdokument gentemot de globala hållbarhetsmålen).
- **Medverkande:** Förbundet medverkar med funktion/resurs i en ev. arbetsgrupp. Kommunen/kommunerna är dock processledare för aktiviteten.
- **Kompetensstöd:** Kompetensstöd i annan form än som medverkande i t.ex. arbetsgrupp.

Detta innebär exempelvis att för en aktivitet där förbundet medverkar så behöver kommunen/kommunerna, eller annan medverkande aktör, ha den processledande rollen.

Resursbehov och prioriteringar

För en del av insatserna/aktiviteterna i det miljö- och energistrategiska arbetet 2023 så kan man relativt väl beräkna resursbehovet (t.ex. för projekt som har en definierad resursinsats). För flera av aktiviteterna/insatserna är det däremot svårt att idag beräkna resursbehovet. Detta beror av flera orsaker, exempelvis att aktiviteten/insatsen är komplex och svår att beräkna i förväg (t.ex. arbetet med en energi- och klimatstrategi och målstyrning av kommunernas styrdokument gentemot de globala hållbarhetsmålen), men i flera fall också av att omfattningen av den aktuella insatsen/aktiviteten ännu inte är klarlagd (exempelvis förbundets medverkan i kommunala planprocesser och framtagande av en dagvattenpolicy).

Både förbundets och kommunernas resurser för det miljö- och energistrategiska arbetet är begränsade, varför det kan uppkomma behov av prioriteringar under arbetets gång. Det är därför angeläget att förbundet och kommunerna fortsätter dialogen kring omfattning, förväntningar och resursbehov för flera av de aktuella insatserna/aktiviteterna samt att behov av eventuella omprioriteringar lyfts för nya ställningstaganden.

Projektverksamheten – skapar mervärden till Dalsland men kräver också egna resurser

Den projektverksamhet som drivs genom förbundet tillför betydande resurser till Dalsland såväl genom ett stort mervärde i hållbarhetsarbetet som att stora delar finansieras genom externa medel. Projektverksamheten kräver dock viss egenfinansiering, vilket sker genom användande av förbundets egna resurser. Förbundets krympande ekonomi påverkar såväl den befintliga projektverksamheten som en utveckling av densamma. En fortsatt dialog mellan förbundet och värdkommunerna kring möjligheterna att tillsammans utveckla projektrelaterad verksamhet inom hållbarhetsområdet skulle sannolikt ha potential att skapa betydande mervärden till Dalsland. Även aktiviteten "Utvecklad samverkan - externa aktörer" syftar till att förbättra möjligheterna för DMEF och kommunerna att tillsammans med andra aktörer utveckla och stärka projektverksamheten i Dalsland, bland annat genom att undersöka möjligheterna till att söka och få tillgång till externa basresurser.

Aktiviteter i det miljö- och energistrategiska arbetet 2023

Tabell 1: Insatser/aktiviteter i det miljö- och energistrategiska arbetet 2023.

Insatser/aktiviteter i det miljö- och energistrategiska arbetet 2022		
Övergripande	Vad innebär insatsen/aktiviteten	Förbundets roll
Strategiskt arbete för hållbar ekologisk utveckling	Arbete pågår kontinuerligt att skapa ett systematiskt och långsiktigt miljöarbete som tar avstamp i Agenda 2030. Vår roll är att medverka i alla delar av kommunernas förbättringsprocess dvs planera, genomföra, följa upp och förbättra (PDCA). Innefattar delaktighet i kommunernas nulägesanalys, målprocesser, utbildningsinsatser, verksamhetsstöttning och uppföljningsarbete.	Samordnande/medverkande
Utvecklad samverkan - externa aktörer	DMEF medverkar i befintliga/uppbyggda nätverk (t.ex. via Fyrbodals kommunalförbund, energikontoret Väst), men kommer också arbeta för att utveckla former och arenor för samverkan med externa aktörer.	Samordnande/medverkande
Remisser/enkäter	Förbundet kommer tillsammans med kommunerna strukturera ärendehantering kring remisser/enkäter i syfte effektivisera remiss-/enkät hantering.	Samordnande/medverkande
Bokslut/hållbarhetsredovisningar etc.	Tar fram underlag inom förbundets ansvarsområde till kommunernas bokslut. Medverkar i de kommunala hållbarhetsredovisningar/-bokslut som aviserats från vissa kommuner.	Medverkande
Styrning/ägarsamråd	Ägarsamråd kring hållbarhetsfrågor och inriktningen av det miljö- och energistrategiska arbetet.	Medverkande
Miljöforum	Forum där företrädare från förbundet resp. kommunerna medverkar i en process kring inriktningen av det miljö- och energistrategiska arbetet 2024 och framåt.	Processledare
Energisamverkan/energi- och klimatrådgivning		
Energi- och klimatstrategi (Dalslandsgemensam)	Framtagande och implementering av gemensam energi- och klimatstrategi för förbundets medlemskommuner + Åmål. Arbetet pågår och arbetsgrupp är etablerad (funktioner från förbundet och kommunerna). Energi- och klimatstrategin förväntas antas under våren 2023.	Processledare
Energisamverkan kommunerna (energigrupper, klimatlöften mm)	Stöd och samverkan med kommunernas energigrupper (inkl. Åmål) avseende energi- och klimatfrågor. Diskuterar insatser/åtgärder i kommunerna, samt ansökningar om externa medel etc. För närvarande ligger energigrupperna vilande, då gruppkonstellationerna kan komma att ändras, på grund av arbetet med den gemensamma energi- och klimatstrategin. Innefattar exempelvis arbete med klimatlöften,	Processledare/samordnande/kompetensstöd (varierar utifrån resp. klimatlöfte)

Energiuppföljning	Regelbunden uppföljning av energianvändningen hos medlemskommunerna (innefattar även drivmedelsanvändning etc. hos kommunernas fordon). Under 2023 kommer energiuppföljningen ingå i uppföljningen av energi- och klimatstrategin.	Processledare
Energi- och klimatrådgivning	Enskild rådgivning, samt informationsspridning genom utåtriktade aktiviteter till privatpersoner, föreningar, organisationer och företag utifrån energimyndighetens anvisningar och riktlinjer. Finansieras genom stöd från Energimyndigheten.	Utförare
Hållbar samhällsplanering		
ÖP Färgelanda inkl. LIS	Revidering av ÖP (inkl. LIS-plan) för Färgelanda kommun. DMEF medverkar i kommunens arbetsgrupp.	Medverkande
Omarbetning LIS - Bengtsfors	Omarbetning av LIS-plan. DMEF medverkar i ev. arbetsgrupp alt. är kompetensstöd utifrån hur arbetet utformas i Bengtsfors.	Medverkande/ kompetensstöd
Grön infrastruktur/ekosystem-tjänstanalys, Dalslandsgemensam. (projekt)	Projekt som till 50% finansieras via s.k. LONA-stöd. Projektperiod 2021-2024. Melleruds kommun är projektägare. Arbetet pågår och arbetsgrupp är etablerad (funktioner från förbundet och kommunerna). Åmåls och Vänersborgs kommuner medverkar i projektet.	Processledare
Avfallsplan Dalsland	Fortsatt arbete enligt mål och åtgärder i avfallsplan Dalsland	Medverkande/ kompetensstöd
Stöd klimatanpassning	Kompetensstöd i kommunernas arbete med klimatanpassning.	Kompetensstöd
Medverkan detaljplaneringsprocessen	Deltagande av DMEF i hela DP-processen (dvs. ej enbart som remissinstans). Önskemål om detta har uttryckts från Färgelanda och Mellerud.	Medverkande/ kompetensstöd
Hållbar markanvändning i hela landskapet inkl. arbete i DKG	Kommer ej genomföras som en egen aktivitet 2023. Motsvarande arbete ingår i vissa projekt/processer under 2023.	Processledare
Upphandlingsfrågor	DMEF deltar i kommunernas upphandlingsmöten, bistå upphandlarna med att välja och specificera miljökriterier i gemensamma upphandlingar, följa upp miljökrav i befintliga avtal	Kompetensstöd (hållbarhetsfrågor)
Naturvård		
Vägledning Naturen i Dalsland (engelsk översättning)	Boken Naturen i Dalsland håller på att översättas till engelska. DMEF processleder projektet. Ambitionen är att översatt bok/webbmaterial finns framtagen till sommarsäsongen 2023.	Processledare
Åtgärder naturvårdsprogram	Aktuella åtgärder i kommunernas naturvårdsprogram.	Medverkande/ kompetensstöd
Förarbete kommunala naturreservat Dals-Ed, Färgelanda	Dals-Ed och Färgelanda har uttryckt önskemål om bildande av kommunala naturreservat. Underlag (fastighetsutredningar, naturbruksplaner etc.) behöver tas fram innan det är möjligt att ansöka om medel för	Processledare i uppstartsfas (därefter medverkande)

	bildande av dessa reservat. Sådant underlag avses tas fram under 2023.	
Invasiva arter	Framtagande av gemensamma riktlinjer/policys avseende förebyggande arbete/hantering/bekämpning av invasiva arter.	Medverkande
Friluftsliv relaterat till naturvårdsfrågor	Dals-Ed och Mellerud har efterfrågat kompetensstöd för friluftsförfrågor som är kopplade till naturvårdsrelaterade frågor.	Kompetensstöd
Hållbar vattenplanering		
LEVA/LOVA Lillån/Dalboslätten (projekt)	Pågående projekt som till 80% finansieras med s.k. LOVA-stöd. Projektperiod 2019-2023. Åtgärdssamordnare leder projektet genom tät samverkan med brukare i området. DMEF är projektägare. Vänersborgs kommun medverkar. Projektet har förlängts genom att en ny ansökan har beviljats stöd t.o.m. 2027.	Processledare
LOVA Örekilsälven (projekt)	Åtgärdssamordning i Örekilsälvens övre del. Pågående projekt som till 80% finansieras med s.k. LOVA-stöd. Projektperiod 2019-2024. Projektägare Dals-Eds kommun. DMEF projektleder tillsammans med kommunen. Fältpersonal från Milva (konsult), länsstyrelsen och skogsstyrelsen arbetar operativt, med markägarmöten, naturbruksplaner m.m. Samverkan sker med bl.a. med fiskevårdsområden och dikningsföretag.	Processledare
LOVA-Valboån (projekt)	Åtgärdssamordning inom Valboåns avrinningsområde. Nystartat projekt som till 80% finansieras med s.k. LOVA-stöd. Projektperiod 2021-2024. Projektägare DMEF. DMEF projektleder. Fältpersonal från Milva (konsult), länsstyrelsen och skogsstyrelsen arbetar operativt, med markägarmöten, naturbruksplaner m.m. Samverkan sker med bl.a. med fiskevårdsområden och dikningsföretag.	Processledare
Samverkan Teåkersälven	DMEF deltar aktivt i samverkansgruppen för Teåkersälven (del av Dalbergså/Holmsåns vattenråd). Arbetet sker utifrån bred samverkan och enligt åtgärdsplanen för Teåkersälven. Indikatorarter är flodpärlmusslor och öring. Arbetet sker med flera olika slags åtgärder som syftar till god ekologisk status. Åtgärdsmedel söks där det är möjligt.	Medverkande
Medverkan vattenråden	Deltar i Gullmarns (Örekilsälvens) och Dalbergså/Holmsåns vattenråd inom ramen för pågående projekt/aktiviteter. DMEF kommer även delta i Enningdalsälvens vattenråd som gör en uppstart under våren 2023.	Medverkande
Dagvattenpolicy (Mellerud/Bengtsfors) och övrig VA-planering	Deltagande av DMEF i kommunernas VA-planeringsprocesser. Mellerud och Bengtsfors har uttryckt en ambition att tillsammans ta fram en dagvattenpolicy under 2023.	Medverkande/ kompetensstöd

Övrigt		
Tätortsnära grönplanering	Medverka i planering/utformning av grönstruktur – Dals-Ed (oförutsedd förfrågan som inkom 2022)	Medverkande/kompetensstöd
Samordning åtgärdsprogram – Hållbart Västra Götaland	Samordning kring uppföljning av kommunernas och förbundets åtaganden i Länsstyrelsen Åtgärdsprogram för miljömålen – Utmaningar för ett hållbart Västra Götaland 2022-2025.	Processledare
Oförutsedda förfrågningar från kommunerna	DMEF är "bollplank" kring miljö- och energirelaterade frågor som kan uppkomma under 2023.	Kompetensstöd